

Відгук

офіційного опонента доктора наук з державного управління, професора

Статівки Наталії Валеріївни

на дисертаційну роботу Хваліботи Ростислава Ігоровича

на тему «Інформаційно-аналітичне забезпечення державної політики демографічної безпеки України в умовах посиленої міграції», яку подано до здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

1. Актуальність теми дисертаційної роботи та її зв'язок із науковою тематикою.

Актуальність теми зумовлена насамперед безпрецедентними викликами, що постали перед державою внаслідок повномасштабного збройного вторгнення, руйнування інфраструктури, зниження народжуваності, збільшення смертності та масового виїзду населення за кордон. У таких умовах посилюється потреба у системному, комплексному зборі, обробці та аналізі достовірної інформації щодо демографічних процесів, зокрема кількості та структури населення, рівнів внутрішньої і зовнішньої міграції, соціально-економічного становища переміщених осіб. Без цього неможливо обґрунтовано визначати пріоритети державної політики, оцінювати ризики втрати людського капіталу, формувати програми відновлення трудового потенціалу регіонів, запобігати подальшому демографічному спаду та гарантувати реалізацію прав громадян, які постраждали внаслідок міграційних процесів.

В умовах суттєвих регіональних диспропорцій, зростання частки осіб похилого віку, високого рівня еміграції працездатного населення та потреби в інтеграції внутрішньо переміщених осіб до нових громад, держава потребує оперативної, деталізованої та стратегічно орієнтованої аналітики. Інформаційно-аналітична підтримка дає змогу адаптувати заходи демографічної політики до реального стану суспільства, підтримувати прийняття виважених управлінських

рішень на місцевому і національному рівнях та посилити безпековий потенціал держави через збереження людського ресурсу як основи національної безпеки.

Зважаючи на вищевикладене, тема дисертаційної роботи, в якій представлено теоретичне обґрунтування і розробка методичних підходів стосовно удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення державної політики демографічної безпеки в умовах посиленої міграції є актуальною.

Дисертаційна робота виконана згідно з планами наукових досліджень Національного університету «Львівська Політехніка» в межах науково-дослідної роботи «Діяльність громадських організацій національних меншин як чинник регіонального розвитку та консолідації українського суспільства» (номер державної реєстрації 0120U101169).

2. Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень

Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані в дисертації та висвітлені в публікаціях, мають достатній рівень теоретико-методичного обґрунтування. Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти України, вітчизняна і зарубіжна наукова література, статистичні дані Державної служби статистики України, результати анкетування, ресурси мережі Інтернет.

Дослідження, виконане Р.І. Хваліботою, характеризується використанням сукупності загальнонаукових та спеціальних методів (індукції та дедукції, порівняння і систематизації, аналізу та синтезу, непараметричні статистичні, функціонального моделювання IDEF0, морфологічного аналізу, абстрактно-логічний), що робить отримані результати з розроблення теоретико-методичних засад удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення державної політики демографічної безпеки в умовах посиленої міграції обґрунтованими та достовірними. Застосування цих методів дозволило Р.І. Хваліботі вирішити поставлені завдання й отримати результати, яким властива наукова новизна.

Основні положення та висновки, сформовані у дисертаційній роботі, опубліковано у 17 наукових працях, серед яких: 8 статей у наукових фахових

виданнях України категорії «Б»; 9 наукових праць у збірниках за матеріалами конференцій, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації. Отримані результати пройшли апробацію на міжнародних науково-практичних конференціях.

3. Основні наукові результати, одержані автором, їх новизна

Наукова новизна отриманих результатів полягає в обґрунтуванні та узагальненні науково-теоретичних основ та формуванні методичних й прикладних підходів до удосконалення вироблення державної політики забезпечення демографічної безпеки України в умовах посиленої міграції. В межах дисертаційної роботи отримано суттєві результати, серед яких виокремлю наступні:

1. Удосконалено теоретико-методичний підхід до оцінювання ефективності державної політики забезпечення демографічної безпеки України, який, порівняно з відомими, враховує посилення міграції й представлений належно згрупованими індикаторами, серед яких є ті, що характеризують міграційні процеси в країні й дозволяють сформувати належну інформаційну базу для розроблення й реалізації державних програм безпекового розвитку (стор.118-132).

2. Набув подальшого розвитку концептуальні засади вироблення державної політики забезпечення демографічної безпеки в умовах посиленої міграції, які вирізняються від інших подібних у науці й практиці тим, що обґрунтовують роль, сутність і місце суб'єктів й об'єктів вироблення державної політики в питанні забезпечення демографічної безпеки та враховуючи зміни в міграційних процесах, які призводять до появи нових викликів, ризиків, загроз та навіть відкривають нові можливості (стор.82-97).

3. Удосконалено алгоритм залучення зарубіжного досвіду формування та реалізації державної політики забезпечення демографічної безпеки, який відрізняється сучасним поглядом на можливості інтегрування досвіду інших країн із врахуванням можливих перешкод для цього процесу й із

відображенням потенційних позитивних результатів. Це, в цілому, допомогло представити чітке та комплексне бачення механізму інтеграції міжнародної практики в реаліях України (стор. 146-166).

4. Набув подальшого розвитку систематизація передумов забезпечення демографічної безпеки в умовах посиленої міграції, яка, на відміну від подібних, визначає змістовне наповнення й логічно поєднує сутнісні ознаки таких понять, як «демографічні процеси», «безпека», «демографічна безпека», що своєю чергою забезпечує формування цілісного бачення щодо сутності державної політики демографічної безпеки через побудову відповідної комплексної теоретичної моделі (стор.61-81).

Викладене вище свідчить на користь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, що викладено в дисертаційній роботі. Для отримання наукових результатів характерна підпорядкованість єдиній логіці та меті дослідження.

4. Практична значущість результатів дослідження і рекомендації щодо їх використання

Представлені в дисертації результати та практичні рекомендації становлять теоретико-методичну основу впровадження нових інноваційних підходів стосовно удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення державної політики демографічної безпеки в умовах посиленої міграції. До результатів, що мають найбільше практичне значення, належать: теоретико-методичний підхід до оцінювання ефективності державної політики забезпечення демографічної безпеки України; науково-практичний підхід до підвищення рівня демографічної безпеки України.

Результати дисертаційної роботи використано в роботі відділу державної реєстрації актів цивільного стану у місті Львові при Західному міжрегіональному управлінні міністерства юстиції України, а також в діяльності ЗВО «Університет трансформації майбутнього», та Волонтерської громадської організації «Птаха України».

5. Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності

Аналіз наукових публікацій, у яких висвітлені основні наукові результати дисертаційної роботи Р.І. Хваліботи доводить відсутність порушень академічної доброчесності. У дисертаційній роботі наявні посилання на всі джерела інформації за кожним випадком використання тверджень, відомостей, ідей, розробок, статистичних даних.

Зміст роботи повною мірою відповідає нормам чинного законодавства України у сфері авторського права та суміжних прав. У дослідженні відображено добросовісне ставлення до академічних стандартів: автор прагне забезпечити відкритість, прозорість і достовірність поданої інформації, зокрема щодо використаних методів, джерельної бази та підходів до аналізу. Такий підхід свідчить про високий рівень наукової культури дослідника та підтверджує надійність одержаних у межах дисертації висновків і рекомендацій.

6. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертаційної роботи

У цілому позитивно оцінюючи дисертаційну роботу варто зупинитися на окремих положеннях, які викликають зауваження й можуть стати предметом наукової дискусії під час захисту дисертації, зокрема:

1. На рис. 1.1 стор. 28 автором представлено структурно-історичну модель еволюції становлення державної політики. У ній автор, подає три ключові періоди проте, відсутність пояснення поєднання декількох епох разом в одну «колонку» періоду, потребує пояснення.

2. На рис. 1.3 стор. 42 здобувачем представлено чотири параметри державної політики демографічної безпеки. На нашу думку, кожний параметр потребував додаткового, детального обґрунтування. Особливо важливим, було пояснити впорядкованість цих параметрів зверху донизу на схемі.

3. В межах підрозділу 2.1, автор формує матрицю сучасного середовища вироблення державної політики у сфері забезпечення демографічної безпеки в Україні (стор.116), де виділено три ключові найбільш вагомні періоди змін. Уточнення потребує пункт «Зниження позицій», що є частиною період 2022 року – по сьогоднішній день. Не зрозумілим є його суть й зміст.

4. На рис.3.3 (стор.165) здобувач подає своє бачення механізму інтегрування зарубіжного досвіду формування та реалізації державної політики забезпечення демографічної безпеки для України. Дискусійним вважаємо є сегмент «Підвищення ефективності державної політики», який на представленому механізмі, ніяк не пояснюється. Слід було аргументовано подати напрямки для його досягнення.

Однак, зазначені зауваження та рекомендації носять переважно дискусійний характер і не знижують загалом високого теоретико-методологічного рівня представленої дисертаційної роботи.

7. Загальна оцінка дисертації, її відповідність існуючим вимогам та висновки

Дисертаційна робота Хваліботи Ростислава Ігоровича виконана на достатньо високому науковому рівні, містить нові теоретичні узагальнення й методичні рекомендації, які в сукупності дозволяють вирішувати актуальне науково-практичне завдання розроблення теоретико-методичних підходів стосовно удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення державної політики демографічної безпеки в умовах посиленої міграції.

Актуальність теми, науковий рівень і практичне значення дисертації відповідають вимогам Міністерства освіти і науки України до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. Тема дисертації «Інформаційно-аналітичне забезпечення державної політики демографічної безпеки України в умовах посиленої міграції» відповідає спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування». Робота характеризується послідовністю розв'язання завдань дослідження.

Основні положення дослідження пройшли всі види апробації: вони опубліковані в наукових виданнях, упроваджені та обговорені на міжнародних науково-практичних конференціях.

Результати дисертаційного дослідження засвідчили успішність вирішення поставлених завдань, основні положення дисертації мають наукову новизну та практичне значення. Викладене вище дозволяє зробити висновок про те, що дисертація Хваліботи Ростислава Ігоровича «Інформаційно-аналітичне забезпечення державної політики демографічної безпеки України в умовах посиленої міграції» є самостійним завершеним дослідженням, яке відповідає вимогам п. 6-8 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», що затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ № 341 від 21.03.2022 р., № 502 від 19.05.2023 р., № 507 від 03.05.2024 р.), та «Основним положенням вимог до оформлення дисертації (затверджених Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019), а її автор Хвалібота Ростислав Ігорович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент:

доктор наук з державного управління, професор,
заступник директора навчально-наукового інституту
«Інститут державного управління»

Харківського національного університету
Імені В.Н. Каразіна

«18 » червня 2025 р.

